

Parenta pobra que incomoda però no enganya

Bartomeu Fiol

En realitat, de tant en tant basten uns pocs versos perquè el lector pugui saber, o anticipar, que un nou llibre de la parenta pobra l'interessarà. Un bon exemple d'aquest fet poden ésser els quatre versos inicials de *La taula de llum* (un títol certament estrany i del qual he de confessar que no he estat capaç d'esbrinar-ne l'exacte sentit), de Sergio Roche Font, guanyador del premi Bernat Vidal i Tomàs d'enguany i publicat a la nostra veterana Balanguera. Aquests quatre primers versos diuen, sense embuts, senzillament així: «Il·lumina la cambra, treu la cadira, / seu al meu costat, tanca la porta, / trepitja amb força els taulons de fusta / i digues que res del que veus és veritat». Així, sense necessitat de més, saps que estàs davant un text de pes, davant un text substancial, del qual podràs treure algun nodriment per a la teva fam de sempre. Poc després, a la segona estrofa, et trobes amb un altre vers memorable: «No trenquis silencis si no pots omplir-los», fet que et corrobora que, molt possiblement, et trobes amb un discurs especialment adreçat als col·legues practicants de la parenta pobra i, de manera més general, als lletraferits que també són ideaferits —si se'm permet aquest neologisme—, uns i altres podent ésser, d'alguna manera, una mateixa cosa.. I estiguin o no d'acord amb el vers final d'aquest primer poema: «No diguis que som orfes, perquè no ho som».

Certament, a *La taula de llum* no es cultiva gaire el lirisme, però és de suposar que no cal ara recordar que hi ha moltes altres maneres de practicar o exercir la

parenta pobra. De fet, de tant en tant, hi topam amb textos o fragments d'un realisme que es pot qualificar més aviat d'antiliric, com: «La vella senyora menja els coloms que abans, / sota un impuls humà, ha alimentat. / La terra és plana pels cargols que s'arrossegueu / mentre s'empassen les baves i mostren les banyes». I també podem apuntar que aquest llibre conté elevades dosis de provocació —que tampoc no tenen res de líric— pels lectors que no siguin partidaris de l'escriptura dels que George Santayana denominava «poetes filòsofs». I, fins i tot, pels que sí ho siguin, car és possible trobar versos com: «Els cigars fumen aire de pluja» i «Reunides les ampolles i els gots, declaren: / 'El cel ha patit el propi infantidici merescut'. «I també afirmacions agosarades com: «Els fets es transformen en poema / quan desafien la raó», si bé aquest exabrupte és atribuït als «savis que sotmeten el cel». Les mateixes citacions que encapçalen els poemes tenen alguna alguna cosa de pallassada provocativa. Per exemple, el vers de Walt Whitman que és el lema del poema *La taula de llum*, que dona títol al llibre: «Respiro l'aire, però sempre en queda moltíssim», *dictum* whitmanià, sens dubte del tot cert, irrefutable, que clou igualment el poema. De tota manera, amb la parenta pobra cal no precipitar-se mai. Val a dir que si algun *modus scribendi* requereix ésser llegit amb insistència, amb prudència i amb paciència és justament el de la parenta pobra. El seu missatge, el missatge de *La taula de llum*, pot semblar contradictori a estones, forçat per circumstàncies gens favorables. Com quan el poeta —però que és qualche cosa més que poeta— ens entima: «Parla, calla, les dues coses a la vegada». Una de les

conclusions que en podem treure, així, és que un cert enfrontament —el poeta parla d'un «granític enfront»—, amb les circumstàncies i amb un mateix, és més aviat inevitable.

Per descomptat, a mesura que un va llegint, un es tem que la seva densitat i l'original idiosincràcia dels seus plantejaments no permeten arribar gaire enfora amb una sola lectura, fet, per altra banda, bastant normal quan es tracta de textos de la parenta pobra d'un cert grau. Tanmateix, el lector pot adonar-se aviat que un dels temes cabdals, abstrusos i rellevants —metafísics i ben humans alhora—, és el del temps i, dins aquest, el del futur, el de la impotència humana actual amb vista a provar d'imaginar-lo, d'anticipar-lo o d'explicar-lo d'alguna manera. «El futur té la ganyota trista / d'un nen a punt de plorar». Totes les utopies, totes les esperances terrenals, s'han esfondrat. A hores d'ara, els únics que deuen creure en un futur històric esponerós són els fanàtics sangonosos de l'Islam. I tal volta les poblacions acomodades de la Xina i de l'Índia, tanmateix encara rodejades de misèria que escarrufa. Per la seva banda, l'autor conclou: «És la incertesa la força única de la modernitat». La inseguretat s'ha fet tan gran i anguniosa que el poeta diu a la seva companya: «Necessito que a vegades m'observis d'amagat / i em diguis a l'orella a qui m'assemblo». Com també es diu a si mateix: «Els esglaons es fan per pujar, però no sé a on». Una parenta pobra que planteja tantes inquietuds ha de resultar forçosament incomoda, però això em sembla gairebé inevitable si l'autor no vol enganyar el lector.